

Дармостук І. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЖУРНАЛІСТСЬКІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК КАТАЛІЗАТОР АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДІ В УКРАЇНІ: КЕЙС-АНАЛІЗ ВЗАЄМОДІЇ МЕДІА ТА ВЛАДИ У 2024 РОЦІ

У статті виконано емпіричний аналіз випадків реагування органів державної та місцевої влади України на журналістські розслідування, опубліковані переважно в онлайн-медіа. Систематизовано кейси, у яких упродовж 2024 року задокументовано офіційну адміністративну, судову чи контрольну дію, що стала наслідком медійної публікації. На підставі аналізу 25 прикладів виокремлено ключові тематичні напрями розслідувань, що провокують реакцію, із домінуванням теми корупції та використання бюджетних коштів. Типологізовано форми адміністративної відповіді, що можуть бути різноманітними – від кадрових рішень (звільнення, відставка, службові перевірки) до фінансових коригувань (зниження цін, розірвання договорів) і правових дій (відкриття проваджень чи оголошення підозри). Схарактеризовано часові інтервали між публікацією та реакцією, що коливаються від 1 до понад 900 днів, варіації в часі реагування доводять вплив інституційних чинників, політичної волі та складності перевірки фактів. Описано географію і фігурантів таких кейсів, розслідування часто викривають не лише окремих порушників, а й системні проблеми взаємодії між владою та бізнесом у процесі розподілу публічних ресурсів. Доведено, що журналістські розслідування виконують функцію ініціатора адміністративних дій, сприяючи підзвітності влади, особливо у сфері публічних закупівель, навіть в умовах повномасштабної війни. Обґрунтовано застосування кейс-аналізу на основі критерію аналітичної релевантності для вивчення механізмів взаємодії медіа та інститутів влади. Дослідження демонструє, що українська журналістика розслідувань, особливо в онлайн-сегменті, є важливим актором у системі стримувань і противаг, спроможним ініціювати конкретні дії з боку держави, спрямовані на виправлення порушень та підвищення підзвітності.

Ключові слова: журналістські розслідування, реакція влади, адміністративна відповідь, кейс-аналіз, онлайн-медіа, підзвітність, корупція, публічні закупівлі, Україна, медіавплив.

Постановка проблеми. У сучасних умовах повномасштабної війни в Україні, на тлі посилення суспільного запиту на публічну підзвітність та зростання ролі цифрових платформ журналістські розслідування набувають особливої ваги: такі матеріали не лише стають інструментом викриття зловживань, а й дедалі частіше виконують роль інформаційних тригерів, що стимулюють конкретні управлінські, процесуальні чи політичні рішення з боку органів влади. Цей феномен взаємодії між медіа та державними інституціями, де журналістська публікація є каталізатором адміністративної дії, – важливий елемент демократичного врядування та громадського контролю.

Попри численні резонансні розслідування, у публічному й науковому просторі бракує системного аналізу тих випадків, коли між журналістською публікацією та офіційною, задокументованою реакцією влади існує чіткий хронологічний і змістовий зв'язок. Необхідність

зрозуміти, за яких умов та через які механізми українські онлайн-медіа у 2024 році змогли виконати функцію каталізатора адміністративних змін, є актуальною як для медіаспільноти, так і для дослідників у галузі комунікацій, політології та публічного управління. Особливої ваги ця проблематика набуває в контексті публічних закупівель як зони підвищеного ризику, де роль громадського нагляду через медіа має вирішальне значення.

Наукова проблема полягає в недостатньому вивченні феномену публічної реакції державних інституцій на журналістські розслідування як окремого об'єкта дослідження. Відсутність систематизованих емпіричних даних про типи таких реакцій, їхні темпоральні характеристики, географічне поширення та кореляцію з темами розслідувань ускладнює розуміння реальної спроможності онлайн-медіа брати участь у регулюванні публічної сфери та впливати на процеси ухвалення рішень. Потребує осмислення питання, за

яких умов журналістське розслідування перетворюється з інформаційного повідомлення на подію, що ініціює конкретні адміністративні наслідки.

Об'єктом дослідження є журналістські розслідування, опубліковані в національних і регіональних українських онлайн-медіа у 2021–2024 роках, та офіційні реакції органів державної і місцевої влади (відкриття кримінальних проваджень, звільнення посадовців, скасування тендерів, зміна управлінських рішень тощо), що стали наслідком зазначених публікацій. Предмет дослідження – процес ініціювання офіційних дій органами державної та місцевої влади (адміністративних, судових, контрольних) під впливом або внаслідок публікацій журналістських розслідувань в українських онлайн-медіа.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки помітно зріс науковий інтерес до проблематики журналістських розслідувань, що відображене в появі низки дисертацій (Б. Синчак [1]), наукових статей (Г. Старкова, К. Яресько [2]) та рецепцій наукових праць (В. Галудзіна-Горобець [3]). Теоретичні засади дослідження порушеної проблеми охоплюють кілька наукових векторів. Передовсім ідеться про праці, де наголошено на дієвості медіа та ролі журналістських розслідувань. Учені стверджують, що в сучасних демократичних системах медіа виконують незамінні функції, слугуючи ключовою ланкою між політичними процесами та громадянами, передаючи критично важливу інформацію й інтерпретуючи її, надаючи платформу для публічних дебатів, контролюючи дії влади. С. Веленсуела (S. Valenzuela) [4] акцентує на тому, що медіа активно беруть участь у формуванні політичної реальності та вможливають участь громадян.

Задеклароване питання необхідно аналізувати також у руслі теорії «сторожового пса» («Watchdog Journalism»), згідно з якою медіа реалізують критичний нагляд за діяльністю влади, викриваючи корупцію, сприяючи підзвітності посадових осіб перед суспільством (Б. Бель, О. Бурмагін, Т. Патора, О. Хоменок [5], П. Норріс (P. Norris) [6]). Журналістські розслідування є одним із найпотужніших інструментів реалізації цієї функції, оскільки спрямовані на системне виявлення та оприлюднення прихованої інформації, що становить суспільний інтерес. Функція «сторожового пса» передбачає також ініціювання процесів підзвітності, оскільки медіа спонукають до формальних дій, стимулюють акторів до рефлексії щодо власної поведінки тощо. Українські громадські організації, такі як Детектор медіа та Інститут

масової інформації, також позиціонують себе як виконавці цієї важливої функції нагляду за медіа та владою.

Науковці досліджують і журналістику суспільних інтересів («Public Interest Journalism»), що передбачає опублікування історій, покликаних викрити зловживання владою, соціальну несправедливість та вплинути на суспільство [7]. Цей підхід резонує з теорією партисипаторної демократії, що наголошує на важливості активної участі громадян у суспільно-політичному житті та ухваленні рішень. Журналістські розслідування створюють підґрунтя для такої участі, сприяють формуванню більш відповідального й підзвітного врядування.

Для потрактування сутності порушеної проблеми важливе значення мають теорії медіавпливу. Теорія визначення порядку денного вперше сформульована М. МакКомбсом та Д. Шоу (Maxwell McCombs and Donald Shaw) [8], є однією з найвпливовіших у масовій комунікації. Її центральна теза полягає в тому, що медіа, хоч і не обов'язково диктують аудиторії, що саме думати, суттєвою мірою визначають, про що вона думає. Медіа досягають цього через процес відбору тем у потоці новин, впливаючи на сприйняття громадськістю їхньої важливості. Для дослідження дієвості журналістських розслідувань ця теорія є ключовою, оскільки пояснює механізм, через який розслідування можуть привертати увагу влади.

Теорія фреймінгу пояснює, як спосіб представлення інформації впливає на її сприйняття та інтерпретацію аудиторією. Фреймінг – процес відбору аспектів реальності та надання їм більшої значущості в комунікаційному тексті [9]. Журналісти не просто віддзеркалюють реальність, а активно її конструюють, оскільки повне та об'єктивне відображення реальності неможливе через суб'єктивність сприйняття та обмеження комунікаційних форматів. Здатність фреймів впливати на громадську думку – добре задокументоване явище, коли навіть непомітні зміни у формулюванні питання чи в представленні ситуації можуть призвести до суттєвих змін у відповідях респондентів [10]. Фреймінг – форма визначення порядку денного другого рівня, оскільки впливає не лише на те, про що люди думають, а й на те, як вони думають про це [11]. Вплив фрейму не є автоматичним і залежить від взаємодії з наявними в реципієнта знаннями, переконаннями та когнітивними схемами [12]. У контексті журналістських розслідувань фреймінг відіграє вирішальну роль у формуванні наративу навколо виявлених

фактів. Вибраний журналістами фрейм може не лише впливати на те, чи буде реакція з боку влади, але й визначити характер цієї реакції. Наприклад, фрейм «кримінальна корупція» може спонукати до відкриття кримінального провадження, тоді як фрейм «адміністративна недбалість» – лише до службової перевірки.

Постановка завдання. Метою статті є емпіричний аналіз і систематизація випадків, зафіксованих у 2024 році, коли публікації українських онлайн-медіа стали безпосереднім інформаційним імпульсом для ініціювання офіційно документованих адміністративних, судових або контрольних дій із боку органів державної та місцевої влади. Досягнення мети передбачає виконання низки завдань: ідентифікувати й задокументувати випадки офіційної реакції органів влади на журналістські розслідування в Україні (2024 р.), створити та проаналізувати базу даних із 25 таких кейсів, систематизувавши їх за ключовими параметрами (медіа, дата розслідування, дата реакції, тип реакції, тема, фігуранти, географія); проаналізувати тематичний фокус журналістських розслідувань, з особливою увагою до сфери публічних фінансів та корупції; класифікувати й описати типи офіційних реакцій; проаналізувати часову динаміку реагування, виявити можливі фактори, що на неї впливають; оцінити на основі аналізу кейсів роль українських онлайн-медіа як інструменту ініціювання адміністративної підзвітності та громадського контролю.

Виклад основного матеріалу. В українському академічному дискурсі журналістське розслідування потрактоване як невіддільний атрибут демократичного суспільства та важливий інструмент суспільного контролю. Науковці Т. Бондаренко, С. Коваль витлумачують його як жанр аналітичної публіцистики або специфічний метод журналістської діяльності, ключовою метою якого є оприлюднення прихованих фактів, що засвідчують порушення суспільних прав та акцентують суттєві проблеми соціуму [13]. Журналістські розслідування сприяють боротьбі з корупцією та розвитку демократичних цінностей. Попри важливість інвестиційного напрямку, українська академічна спільнота визнає недостатній рівень дослідженості теми журналістських розслідувань, порівняно із західними традиціями. Це пов'язане з відсутністю тривалої історії формування методології та стандартів в українській журналістиці.

Методологічний інструментарій зумовлює кожен етап дослідження, детермінує належний набір методів, принципів, підходів, прийомів,

способів розв'язання задекларованої проблематики [14]. В основу цього дослідження покладено метод якісного кейс-аналізу, що вибраний з огляду на необхідність глибокого вивчення взаємозв'язку журналістських розслідувань і реакції влади. Такий підхід дає змогу виявити механізми й закономірності, які важко зафіксувати суто кількісними методами. Кейс-стаді, або аналіз конкретних випадків, – визнана стратегія емпіричного дослідження в соціальних науках [15], що передбачає поглиблене вивчення явища (випадку, «кейсу») у його реальному життєвому контексті, особливо в ситуаціях, коли межі між досліджуваним явищем та його оточенням є нечіткими або взаємопов'язаними [16]. Цей метод особливо цінний для студіювання складних соціальних феноменів та процесів, таких як динаміка взаємодії між медіа та інститутами влади, де прості кількісні підходи можуть виявитися недостатніми для розкриття глибинних механізмів, причиново-наслідкових зв'язків та впливу контекстуальних факторів [15].

Вибірку сформовано з 25 кейсів методом цільового відбору на основі критерію аналітичної релевантності, а не статистичної репрезентативності. Критерії відбору кейсів охоплювали наявність опублікованого журналістського розслідування, переважно в українському онлайн-медіа; наявність публічно задокументованої офіційної реакції з боку органів державної чи місцевої влади (наприклад, пресреліз, рішення суду, наказ про звільнення, повідомлення про підозру, офіційний коментар, зміна в тендерній документації тощо); можливість верифікувати чіткий хронологічний зв'язок між публікацією розслідування та офіційною реакцією; фіксацію реакції у 2024 році; а також суспільну значущість теми розслідування та / або реакції.

Вибір критерію аналітичної релевантності замість статистичної репрезентативності вмотивований природою об'єкта дослідження: медійні події не є сталими одиницями спостереження, а реакції влади не підлягають одноманітному виміру. Кейс-аналіз сфокусований на одиничних, але структурно показових випадках, коли можна простежити зв'язок між журналістським викриттям і публічно зафіксованою адміністративною дією, виявляючи типові моделі поведінки та механізми взаємодії. Методологія, застосована в статті, найбільше у відповідності з логікою інструментального кейс-аналізу [17].

Джерелами даних для кожного кейсу послугували первинні ресурси: текст або відео розслі-

дування (із посиланням на публікацію в медіа), документ або повідомлення, що фіксує офіційну реакцію (із посиланням на офіційний сайт органу влади, судовий реєстр, повідомлення правоохоронних органів, заяви посадових осіб тощо).

Аналіз даних передбачав кілька етапів:

1) систематизація даних – інформацію з кожного кейсу зафіксовано в таблиці за параметрами (назва кейсу, медіа, дата розслідування, дата реакції, кількість днів до реакції, тема, фігуранти, географія, тип реакції, посилання на джерела);

2) тематичний аналіз для окреслення основних тем розслідувань та з'ясування їхньої частотності у вибірці;

3) типологізація реакцій, тобто класифікація задокументованих дій влади за характером і змістом (один кейс міг викликати кілька типів реакцій);

4) аналіз фігурантів, спрямований на визначення типових суб'єктів розслідувань, таких як посадові особи, інституції, компанії;

5) темпоральний аналіз, що передбачав розрахунок та аналіз часового проміжку між публікацією та реакцією, виявлення патернів швидкості реагування;

6) порівняльний аналіз, який полягав у зіставленні кейсів для виявлення спільних рис і відмінностей у механізмах взаємодії медіа та влади, залежно від теми, регіону й типу реакції.

Обмеження методу полягають у тому, що дослідження сфокусоване лише на випадках із публічно задокументованою реакцією, яка може оминати неоприлюднені неформальні впливи чи реакції. З'ясування причиново-наслідкового зв'язку між публікацією та реакцією має інтерпретаційний характер, хоч критерії відбору спрямовані на мінімізацію неоднозначності. Вибірка не є статистично репрезентативною для всіх журналістських розслідувань в Україні.

У таблиці 1 систематизовано дані про досліджувані кейси за послідовно викладеними критеріями: назва кейсу; видання; дата опублікування та лінк; дата реакції та лінк; кількість днів для очікування реакції, характер реакції.

Аналіз 25 кейсів за виокремленими критеріями дослідження дав змогу отримати низку результатів. Вибірка демонструє *широкий географічний розподіл*, оскільки реакції на розслідування зафіксовані не лише на національному рівні та в столиці (Київ), але й у багатьох регіонах і містах України, зокрема в Полтаві, Сумах, Рівному, Миколаєві, Хмельницькому, а також у менших населених пунктах (Вишневе, Бровари, Білогородка). Це спонукає до висновку, що здатність журналістських

розслідувань ініціювати адміністративну відповідь не є столичним феноменом, а поширюється на муніципальний та регіональний рівні управління.

Тематичний фокус розслідувань доводить домінування питань, пов'язаних із корупцією, зловживанням владою та використанням публічних фінансів. Зокрема, дев'ять кейсів стосувалися корупції в держустановах (непрозоре управління майном, використання службового становища та приховування статків, наприклад, у Сервісному центрі МВС, Пенсійному фонді, ДБР, СБУ, Нацполіції та Київському метрополітені). П'ять кейсів висвітлювали зловживання в умовах воєнного стану: придбання дорогої нерухомості посадовцями або їхніми родинами під час війни, підозрілі резонансні витрати чи бізнес-активність, наприклад, щодо генерала СБУ Вітюка чи працівника ДБР. Чотири кейси були присвячені безпосередньо порушенням у сфері державних закупівель, завищенню кошторисів та непрозорим контрактам, як у разі з яловичиною для атомників, кладовищем у Сумах чи озером на Виноградарі. Інші теми охоплювали міжнародну політику (агроімпорт із РФ / Білорусі та реакція Сейму Польщі – 1 кейс), тиск на медіа (вимога видалення розслідування – 1 кейс), розтрату коштів під час закупівлі обладнання (Рівне – 1 кейс), шахрайство (заробітчани – 1 кейс) та неефективне управління комунальними підприємствами (Полтаватеплоенерго, басейн у Миколаєві, укриття в Миколаєві, дитсадок у Білогородці). Загалом, 16 із 25 кейсів, що становить 64 %, безпосередньо стосувалися використання бюджетних коштів, таких як закупівлі, ремонти, реконструкції та освоєння коштів. Це підтверджує гіпотезу про те, що сфера публічних фінансів є найбільш чутливою як для журналістських викриттів, завдяки доступності даних через Prozorro та інших інструментів, так і для суспільного запиту на підзвітність.

Згідно з результатами *аналізу фігурантів*, об'єктами розслідувань найчастіше є посадові особи, зокрема керівники департаментів центральних органів влади, очільники державних і комунальних підприємств (наприклад, Київський метрополітен, Полтаватеплоенерго), співробітники силових відомств (СБУ, ДБР, Нацполіція, МВС), представники обласних адміністрацій та місцевих рад (мерія Вишневого, Сумська міськрада). Також фігурували комерційні структури, тобто підрядники, які отримували бюджетні кошти на виконання робіт чи постачання товарів, нерідко з ознаками завищення цін або зв'язків із посадовцями. Зафіксовано випадки, коли роз-

Таблиця 1

Систематизовані дані щодо аналізованих кейсів за виокремленими критеріями

№	Назва кейсу та видання	Дата і джерело розслідування	Дата і джерело реакції	К-сть днів	Характер реакції
1	Розслідування про Портнова, hromadske	27.12.2023 [18]	13.12.2024 [19]	352	Постанова видалити розслідування
2	Реконструкція мерії Вишневого, Наші гроші	23.11.2023 [20]	10.01.2025 [21]	376	Зниження ціни
3	Ідентифікація російського офіцера-злочинця, Суспільне	24.11.2023 [22]	21.02.2024 [23]	89	Оголошення підозри
4	Проблема гарячої води в Полтаві, Полтавщина	15.06.2024 [24]	27.06.2024 [25]	12	Звільнення / заміна керівника
5	Сервісний центр МВС, Bihus.Info	04.12.2024 [26]	04.12.2024 [27]	1	Моніторинг і перевірка
6	Хмельницьке медіа проти ВРУ, ЖАР.INFO	20.03.2024 [28]	08.05.2024 [29]	49	Надання доступу до інформації
7	Розслідування статків працівника ДБР, Слідство.Інфо	10.10.2024 [30]	05.11.2024 [31]	26	Службова перевірка / моніторинг
8	Яловичина для атомників, Наші гроші	30.04.2023 [32]	10.09.2024 [33]	133	Зниження ціни
9	Відновлення озера на Виноградарі, Наші гроші	24.09.2024 [34]	18.10.2024 [35]	24	Зниження ціни
10	Формування 155-ї бригади, Цензор.НЕТ	30.12.2024 [36]	31.12.2024 [37]	1	Розслідування / перевірка
11	Квартира поліцейського, Схеми / Радіо Свобода	18.09.2024 [38]	23.09.2024 [39]	5	Службова перевірка
12	Статки очільника Київметрополітену, Bihus.Info	14.03.2024 [40]	15.03.2024 [41]	1	Звільнення
13	Агроімпорт і Сейм Польщі, УП / Ткач	29.02.2024 [42]	08.03.2024 [43]	13	Рішення Сейму
14	Оренда авт і посадовці в Броварах, Слідство.Інфо	20.12.2024 [44]	23.12.2024 [45]	3	Звільнення
15	Басейн у Миколаєві, НикВести / ІМІ	10.09.2024 [46]	25.10.2024 [47]	45	Звільнення
16	Дитсадок у Білогірщині, КиївВлада	09.05.2024 [48]	23.07.2024 [49]	75	Надання доступу до інформації
17	КП «Захист» і укриття, Nikcenter	30.04.2024 [50]	26.06.2024 [51]	6	Розсекречення кошторису
18	Ексголова Донецької ОВА, Радіо Свобода	20.01.2024 [52]	23.01.2024 [53]	3	Повідомлення про підозру
19	Реабілітація поранених у Рівному, Четверта влада	11.04.2023 [54]	30.10.2024 [55]	568	Надання доступу до інформації
20	Заробітчани і шахрайство, Суспільне	25.10.2021 [56]	24.05.2024 [57]	942	Повідомлення про підозру
21	Заробітки очільника Кіберполіції Вітюка, Слідство.Інфо	04.04.2024 [58]	01.05.2024 [59]	27	Звільнення
22	Заробітки заступника Кличка, Bihus.Info	13.03.2024 [60]	15.03.2024 [61]	2	Звільнення
23	Нерухомість генерала СБУ, Слідство.Інфо	04.04.2024 [62]	23.10.2024 [63]	202	Арешт майна
24	Кладовище в Сумах, Наші гроші	18.11.2024 [64]	17.12.2024 [65]	29	Розірвання договору
25	Медіазвіти для топпосадовців, Bihus.Info	15.01.2024 [66]	—	—	Фіксація владою роботи медіа

слідування фокусувалися не лише на окремих порушниках, а на системних зв'язках між представниками влади та бізнесу, що доводить інституційний вимір проблеми.

Унаслідок *типологізації адміністративних реакцій*, виявлено різноманітні форми офіційної відповіді на розслідування, причому деякі кейси могли мати кілька типів реакції. Найбільш поширеними в 25 досліджених кейсах були звільнення, заміна керівництва або відставка (7 випадків, наприклад, у МВС, Пенсійному фонді, Метрополітені, Полтавтеплоенерго, стосовно Прокопів

та начальника Кіберполіції Вітюка); службова перевірка, моніторинг або початок розслідування НАЗК (5 випадків, наприклад, щодо Нацполіції, ДБР, МВС); зниження вартості закупівлі або перегляд кошторису (4 випадки, наприклад, офіс мерії Вишневого, яловичина для атомників, озеро на Виноградарі); повідомлення про підозру, відкриття кримінального провадження або початок судового процесу (4 випадки, наприклад, щодо російського офіцера Кльона, ексголови Донецької ОВА, шахрайства на заробітчанах). Зафіксовано надання доступу до інформації або оприлюднення

документів, часто за рішенням суду або після втручання Омбудсмена (3 випадки, наприклад, КП «Захист» Миколаїв, дитсадок у Білогородці, ЖАР.INFO проти ВРУ); арешт майна або розірвання договору (2 випадки, наприклад, майно генерала СБУ Вітюка, кладовище в Сумах); примусове видалення розслідування судом (1 випадок, hromadske про Портнова); реакція іноземного парламенту (1 випадок, Сейм Польщі щодо агроімпорту); інші специфічні реакції, як-от зобов'язання поліції повідомити результати експертиз у Рівному (1 випадок). Ця типологія охоплює основні задокументовані дії, що засвідчує різноманітність інструментів реагування влади.

Темпоральний аналіз реагування дає підстави стверджувати, що час між публікацією розслідування та задокументованою офіційною реакцією помітно варіюється. Дуже швидка реакція, протягом 1–5 днів, простежувана в 5 кейсах, зазвичай стосується резонансних персональних звинувачень або ситуацій, що потребують негайного публічного реагування (наприклад, Сервісний центр МВС, Начальник метрополітену, Прокопів, Екголова Донецької ОВА, Поліцейський і квартира). Середня швидкість реакції, від 6 до 49 днів, зафіксована у 8 кейсах і часто пов'язана з необхідністю перевірок, експертиз чи узгоджень (наприклад, заміна керівника Полтавтеплоенерго, працівник ДБР, відновлення озера, кіберполіція Вітюка, кладовище в Сумах, КП «Захист»). Тривала реакція, що перевищувала 50 днів (разом із випадками 75, 89, 133, аж до 348, 352, 376, 568 та 942 днів), наявна в 11 кейсах. Такі тривалі терміни були характерні для справ, що вимагали складних слідчих дій, судових процесів, або виявлялися фактори інституційної інерції чи затягування (наприклад, розтрата в Рівному, шахрайство на заробітчанах, суд щодо Портнова, офіс мерії Вишневого, дитсадок у Білогородці). В одному випадку (медіазвіти для топпосадовців – Bihus.Info) реакція на момент фіксації була відсутня. Констатовано тенденцію до швидшої реакції на розслідування, що сфокусовані на конкретних посадовцях та їхніх діях, порівняно з розслідуваннями системних проблем чи складних фінансових схем.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що журналістські розслідування в українських онлайн-медіа не лише виконують інформаційну та контрольну функції, а й слугують дієвим

ініціатором адміністративних, правових та управлінських дій із боку державних і місцевих органів влади. Навіть в умовах повномасштабної війни механізм «розслідування – реакція» є активним інструментом забезпечення підзвітності. Найбільшу чутливість органи влади демонструють до розслідувань, що стосуються корупції, зловживання службовим становищем та неефективного використання бюджетних коштів, особливо у сфері публічних закупівель, що становить 64 % кейсів у вибірці. Це засвідчує високий суспільний запит на прозорість у таких сферах та ефективність використання журналістами відкритих даних для моніторингу. Реакції влади на розслідування є різноманітними – від кадрових рішень (звільнення, відставка, службові перевірки) до фінансових коригувань (зниження цін, розірвання договорів) і правових дій (відкриття проваджень чи оголошення підозри). Тип і швидкість реакції часто залежать від характеру розслідування: персоналізовані викриття (від 1 до 5 днів), системні розслідування фінансових зловживань (від кількох тижнів до місяців і навіть років). Варіації в часі реагування доводять вплив інституційних чинників, політичної волі та складності перевірки фактів. Розслідування часто викривають не лише окремих порушників, а й системні проблеми взаємодії між владою та бізнесом у процесі розподілу публічних ресурсів. Важливо, що здатність ініціювати реакцію влади демонструють не тільки центральні, але й регіональні медіа, що підтверджує потенціал розвитку механізмів громадського контролю на місцях. Застосований метод кейс-аналізу на основі аналітичної релевантності довів свою ефективність для дослідження механізмів взаємодії медіа та влади, дав змогу виявити типові моделі й патерни там, де кількісні методи були б менш інформативними. Загалом, дослідження демонструє, що українська журналістика розслідувань, особливо в онлайн-сегменті, є важливим актором у системі стримувань і протидії, спроможним ініціювати конкретні дії з боку держави, спрямовані на виправлення порушень та підвищення підзвітності. Подальші дослідження можуть бути сфокусовані на вивченні факторів, що визначають наявність чи відсутність реакції на розслідування, а також на оцінювання ефективності й сталості змін, ініційованих завдяки журналістським викриттям.

Список літератури:

1. Синчак Б. А. Деонтологія журналістської діяльності: виклики, дилеми, тенденції: дис. ... д. філософії в галузі журналістики: 061. Суми, 2023. 230 с.
2. Старкова Г. В., Яреско К. В. Розслідувальна журналістика в Україні та її впливи. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70). № 2. Ч. 4. С. 222–228.
3. Галудзіна-Горобець В. Журналістське дослідження в українських реаліях. *Український інформаційний простір*. 2021. № 2 (8). С. 137–145.
4. Valenzuela S. Agenda Setting and Journalism. *Oxford Research Encyclopedia of Communication*. 2019. URL: <https://surl.li/zfxdxv> (дата звернення: 30.04.2025).
5. Бель Б., Бурмагін О., Патора Т., Хоменок О. Посібник з журналістських розслідувань: теорія та практика. Київ, 2013. 190 с.
6. Norris P. Watchdog Journalism. *The Oxford Handbook of Public Accountability* / M. Bovens, R. Goodin, Th. Schillemans (eds). 2014. URL: <https://surl.cc/lkafrp> (дата звернення: 30.04.2025).
7. Журналістика суспільних інтересів. URL: <https://surl.li/dgffrj> (дата звернення: 30.04.2025).
8. McCombs M. E., Shaw D. L. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*. 1972. Vol. 36, № 2. P. 176–187. URL: [підозріле посилання видалено] (дата звернення: 30.04.2025).
9. Framing Theory. URL: <https://surl.lu/hvtatt> (дата звернення: 30.04.2025).
10. Chong D., Druckman J. N. Framing Theory. URL: <https://surl.lu/epbjkj> (дата звернення: 30.04.2025).
11. Weaver D. H. Thoughts on agenda setting, framing, and priming. *Journal of Communication*. 2007. Vol. 57, № 1. P. 142–147.
12. Communication & Society Project on Framing. Background on Framing Theory. URL: <https://surl.li/swlxux> (дата звернення: 30.04.2025).
13. Бондаренко Т. Г., Коваль С. В. Цифрові ресурси для проведення журналістських розслідувань: регіональний досвід. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2024. № 2(58). С. 9–16.
14. Антошина І. В. Методологія як фундаментальна основа наукового дослідження. *Академічні візії*. 2024. № 27. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/957> (дата звернення: 01.05.2025).
15. Туленков М. В. Аналіз ситуаційний, кейс-стаді. *Велика українська енциклопедія*. URL: <https://surl.li/pfiuuo> (дата звернення: 30.04.2025).
16. Yin R. K. Case Study Research: Design and Methods (4th ed.). *Canadian Journal of Action Research*. 2009. Vol. 14, № 1. P. 69–71.
17. Stake R. E. The art of case study research. 1995. URL: <https://surl.li/olycts> (дата звернення: 30.04.2025).
18. Нгомадске. Як віджимали Крим: ексклюзивні записи [Відео]. *YouTube*. 27.12.2023. URL: <https://surl.li/sfhcws> (дата звернення: 30.04.2025).
19. Троян В. Суд зобов'язав Нгомадске видалити розслідування про Портнова (доповнено). *Інститут масової інформації*. 13.12.2024. URL: <https://surl.cc/xlbbjx> (дата звернення: 30.04.2025).
20. Кислякова Г. Старий кінотеатр за 193 млн перетворюють на офіс міськради Вишневого по завищених цінах. *Наші гроші*. 23.11.2023. URL: <https://surl.li/gxhypt> (дата звернення: 30.04.2025).
21. Сорока А. Після публікації «Наших грошей» знизили ціни в кошторисі нового офісу мерії Вишневого. *Наші гроші*. 10.01.2025. URL: <https://surl.li/lhnswe> (дата звернення: 30.04.2025).
22. Садовник А. «Агент Чічеріна» і «Кльон»: як журналісти Суспільного знайшли офіцера РФ, відповідального за воєнний злочин у Ягідному. *Суспільне*. 24.11.2023. URL: <https://surl.cc/ofprvi> (дата звернення: 30.04.2025).
23. Офіс Генерального прокурора України. Повідомлення про підозру Соловову С.О. та повістка про його виклик (оригінал укр. та переклад рос.) [Офіційний документ]. 21.02.2024. URL: <https://surl.li/gbznxj> (дата звернення: 30.04.2025).
24. Пругло Я. Полтавська ОВА після вимкнення гарячої води в обласному центрі пришвидчить заміну гендиректора теплоенерго. *Полтавщина*. 15.06.2024. URL: <https://surl.lu/jriips> (дата звернення: 30.04.2025).
25. Опендатабот. ПОКВІПТГ «Полтаваобленерго»: витяг з ЄДР. Історія змін реєстраційної інформації/дані про зміну керівника [Електронний реєстр]. 02.07.2024. URL: <https://surl.li/oeuzam> (дата звернення: 30.04.2025).
26. Іванова Л. Bihus.Info показали провальну роботу і незадекларовані статки співробітників Сервісного центру МВС. *Bihus.Info*. 04.12.2024. URL: <https://surl.li/ffdjml> (дата звернення: 30.04.2025).
27. Головний сервісний центр МВС. У Головному сервісному центрі МВС розпочалося системне перезавантаження робочих процесів [Офіційне повідомлення]. 04.12.2024. URL: <https://surl.li/kpsomc> (дата звернення: 30.04.2025).
28. ЖАР.INFO. ЖАР.INFO подали позов до окружного суду на Апарат Верховної Ради України. 25.03.2024. URL: <https://surl.li/gkefeq> (дата звернення: 30.04.2025).
29. Єдиний державний реєстр судових рішень. Рішення суду про надання доступу [Судове рішення]. 08.05.2024. URL: <https://surl.li/ejkfff> (дата звернення: 30.04.2025).

30. Слідство.Інфо. Нарозслідував: посадовець ДБР та його рідні купили нерухомості на 35 мільйонів [Відео]. *YouTube*. 10.10.2024. URL: <https://surl.li/euoosd> (дата звернення: 30.04.2025).
31. Корнійчук Я. Після розслідування «Слідства.Інфо» НАЗК взялося за перевірку способу життя сім'ї ДБРівця з новим будинком за 14,5 мільйонів гривень. *Слідство.Інфо*. 05.11.2024. URL: <https://surl.li/hindxy> (дата звернення: 30.04.2025).
32. Сорока А. Атомники за 3 млн замовили яловичину на третину дорожче від інших закупівель. *Наши гроші*. 30.04.2024. URL: <https://surl.li/ytkofr> (дата звернення: 30.04.2025).
33. Сорока А. Після публікації «Наших грошей» атомники почали замовляти яловичину до третини дешевше. *Наши гроші*. 10.09.2024. URL: <https://surl.li/ddzzrl> (дата звернення: 30.04.2025).
34. Кислякова Г. У Кличка вирішили під час війни за 81 млн відновити висохле озеро на Виноградарі для прогулянок населення. *Наши гроші*. 24.09.2024. URL: <https://surl.li/uyriue> (дата звернення: 30.04.2025).
35. Кислякова Г. У Кличка на 1 % зменшили ціну очистки Синього озера для прогулянок населення, але не за рахунок завищених цін арматури. *Наши гроші*. 18.10.2024. URL: <https://surli.cc/etopad> (дата звернення: 30.04.2025).
36. Бутусов Ю. Комбат 155-ї ОМБР штурмував посалку [Відео]. *YouTube*. 30.12.2024. URL: <https://surl.li/xezhvz> (дата звернення: 30.04.2025).
37. Бутусов Ю. Справжня історія «Анни Київської»: ДБР порушило справу щодо формування 155-ї бригади [Допис у Facebook]. *Facebook*. 31.12.2024. URL: <https://surl.li/ukrsyh> (дата звернення: 30.04.2025).
38. Овсяний К., Толстякова К. Столичний поліцейський живе у квартирі тещі на 220 квадратів, яка офіційно за життя заробила 100 гривень. *Схеми / Радіо Свобода*. 18.09.2024. URL: <https://surl.li/ihmfim> (дата звернення: 30.04.2025).
39. Схеми / Радіо Свобода. Після розслідування «Схем» про столичного поліцейського високопосадовця в Нацполіції розпочали службову перевірку. 23.09.2024. URL: <https://surl.li/fnsipf> (дата звернення: 30.04.2025).
40. Bihus.Info. Секрети очільника МЕТРО Києва: «колишня»-мільйонерка, Козин та інвест-мама Віктора Брагінського [Відео]. *YouTube*. 14.03.2024. URL: <https://surl.li/tqyfhu> (дата звернення: 30.04.2025).
41. КМДА – офіційний канал. Начальник КП «Київський метрополітен» Віктор Брагінський написав заяву на звільнення [Повідомлення в Telegram]. *Telegram*. 15.03.2024. URL: <https://surl.li/igxshs> (дата звернення: 30.04.2025).
42. Ткач М. «Granica на мяжы». Як Польща нарощує торгівлю з Росією через Білорусь | УП. Розслідування [Відео]. *YouTube: Українська правда*. 29.02.2024. URL: <https://surl.li/fkspum> (дата звернення: 30.04.2025).
43. Укрінформ. Сейм Польщі закликав заблокувати імпорту до ЄС агропродукції з Росії та Білорусі. 08.03.2024. URL: <https://surl.li/vghdkd> (дата звернення: 30.04.2025).
44. Корнійчук Я. Тільки для посадовців: як броварська фірма здає в оренду дороги автівки за копійки. «Слідство.Інфо». 20.12.2024. URL: <https://surl.li/rumwqd> (дата звернення: 30.04.2025).
45. Корнійчук Я. Після розслідування «Слідства.Інфо» звільнили чиновницю Пенсійного фонду, яка орендувала новеньке авто за копійки. «Слідство.Інфо». 02.01.2025. URL: <https://surli.cc/ldnthk> (дата звернення: 30.04.2025).
46. Козубовська О. Відремонтований за ₪32 млн басейн «Зоря» у Миколаєві приховує доходи та видає «липові» чеки. *МикВісті*. 10.09.2024. URL: <https://surl.li/fwdyvg> (дата звернення: 30.04.2025).
47. Середа К. У Миколаєві звільнили керівництво басейну після статті «МикВісті». *ІМІ*. 25.10.2024. URL: <https://surl.li/fxhryb> (дата звернення: 30.04.2025).
48. Мельник А. Таємнича реконструкція дитсадка у Білгородці або як КВ добувала інформацію через омбудсмена. *КиївВлада*. 30.07.2024. URL: <https://surl.li/gteqxy> (дата звернення: 30.04.2025).
49. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Відповідь на скаргу [Офіційний документ]. *Секретаріат Уповноваженого*. 23.07.2024. URL: <https://surli.cc/vciktc> (дата звернення: 30.04.2025).
50. Попов А. За пів року підлеглі Сенкевича приховали кошториси ремонтів на 64 мільйони – у миколаївській мерії цього не помітили. *НІКЦЕНТР*. 30.04.2024. URL: <https://surl.li/tpammv> (дата звернення: 30.04.2025).
51. Попов А. КП «Захист», що ремонтує укріття у будинках Миколаєва, згадало про обов'язок оприлюднювати кошториси після публікації Nikcenter. *НІКЦЕНТР*. 20.06.2024. URL: <https://surl.li/ncstsi> (дата звернення: 30.04.2025).
52. Схеми / Радіо Свобода. Знайшли майно на 70 мільйонів, придбане під час війни: історія збагачення родини Кириленка [Відео]. *YouTube*. 21.03.2024. URL: <https://surl.li/ekqlji> (дата звернення: 30.04.2025).
53. Спеціалізована антикорупційна прокуратура. Повідомлення про підозру керівнику державного органу зі спеціальним статусом [Повідомлення в Telegram]. *Telegram*. 14.08.2024. URL: <https://surli.cc/pqmwca> (дата звернення: 30.04.2025).

54. Хіночик А. «Недоказовий жах за колосальні гроші»: у Рівному купили таке обладнання для реабілітації військових. *Четверта влада*. 11.04.2023. URL: <https://surl.li/bxwlyq> (дата звернення: 30.04.2025).
55. Хіночик А. Рівненську поліцію зобов'язали повідомити результати експертиз про ймовірну розтрату 29 мільйонів. «Четверта влада» перемогла у суді. *Четверта влада*. 30.10.2024. URL: <https://surl.li/qasrzc> (дата звернення: 30.04.2025).
56. Рябчун Ю. Афера по-українськи: як ошукують українських заробітчан. *Суспільне*. 25.10.2021. URL: <https://surl.li/kjikks> (дата звернення: 30.04.2025).
57. Калаур Г., Сергієць А. Шахрайство на заробітчанах: у Києві почали судити фігурантів розслідування Суспільного. *Суспільне*. 24.05.2024. URL: <https://surli.cc/plagjf> (дата звернення: 30.04.2025).
58. Шульгат Є. Дружина голови департаменту кібербезпеки СБУ під час війни купила квартиру, яка коштує понад 20 млн грн. *Слідство.Інфо*. 04.04.2024. URL: <https://surl.gd/ejphgm> (дата звернення: 30.04.2025).
59. Про звільнення І. Вітюка з посади начальника Департаменту контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки Служби безпеки України: Указ Президента України від 1 травня 2024 р. № 257/2024. *Офіційний сайт Президента України*. URL: <https://surl.lu/zdwidth> (дата звернення: 30.04.2025).
60. Bihus.Info. Друзі зама Кличка дерибанять Київ: хто, як і за скільки [Відео]. *YouTube*. 21.10.2024. URL: <https://surl.lu/ywylzj> (дата звернення: 30.04.2025).
61. Прокопів В. [Заява про звільнення] [Допис у Facebook]. *Facebook*. 22.10.2024. URL: <https://surl.lu/tilkiq> (дата звернення: 30.04.2025).
62. Шульгат Є. Дружина голови департаменту кібербезпеки СБУ під час війни купила квартиру, яка коштує понад 20 млн грн. *Слідство.Інфо*. 04.04.2024. URL: <https://surl.li/mghcio> (дата звернення: 30.04.2025).
63. Шульгат Є. Елітну нерухомість генерала СБУ Вітюка арештували, хоча НАЗК не бачить жодних порушень. *Hromadske*. 23.10.2024. URL: <https://surl.lu/yyabbs> (дата звернення: 30.04.2025).
64. Кислякова Г. У кошторис сумського кладовища за 32 млн зашили церезит і клей по ціні x4-5 (додано). *Наші гроші*. 18.11.2024. URL: <https://surl.li/zjhvok> (дата звернення: 30.04.2025).
65. Кислякова Г. У Сумах розірвали договір на кладовище для військових за 32 млн із завищеними цінами. *Наші гроші*. 17.12.2024. URL: <https://surl.li/sbagbq> (дата звернення: 30.04.2025).
66. Bihus.Info. «Це читають в Офісі Президента»: Bihus.Info проаналізували медіазвіти, які замовляють для топ-посадовців. *Bihus.Info*. 15.01.2024. URL: <https://surl.lu/enxvfx> (дата звернення: 30.04.2025).

Darmostuk I. V. JOURNALISTIC INVESTIGATIONS AS A CATALYZER OF ADMINISTRATIVE RESPONSE IN UKRAINE: A CASE STUDY OF MEDIA AND GOVERNMENT INTERACTION IN 2024

The article provides an empirical analysis of cases in which Ukrainian state and local authorities responded to journalistic investigations published mainly in online media. It systematizes cases in which official administrative, judicial, or supervisory actions resulting from media publications were documented in 2024. Based on the analysis of 25 examples, key thematic areas of investigations that provoke a response have been identified, with a predominance of the topics of corruption and the use of budget funds. The forms of administrative response have been typologized and can vary from personnel decisions (dismissal, resignation, official investigations) to financial adjustments (price reductions, termination of contracts) and legal actions (opening of proceedings or announcement of suspicion). The time intervals between publication and response are characterized, ranging from 1 to over 900 days. Variations in response time demonstrate the influence of institutional factors, political will, and the complexity of fact-checking. The geography and figures involved in such cases are described; investigations often expose not only individual violators but also systemic problems in the interaction between government and business in the distribution of public resources. It has been proven that journalistic investigations serve as a catalyst for administrative action, promoting government accountability, especially in the area of public procurement, even in the context of full-scale war. The use of case analysis based on the criterion of analytical relevance is justified for studying the mechanisms of interaction between the media and government institutions. The study demonstrates that Ukrainian investigative journalism, especially in the online segment, is an important actor in the system of checks and balances, capable of initiating specific actions by the state aimed at correcting violations and increasing accountability.

Key words: investigative journalism, government response, administrative response, case analysis, online media, accountability, corruption, public procurement, Ukraine, media influence.